

**Historia Pelagiana Et Dissertatio De Synodo V.
Œcumenica In Qua Origenis ac Theodori Mopsuesteni
Pelagiani erroris Auctorum justa damnatio exponitur, &
Aquilejense Schisma describitur**

Noris, Enrico

Patavii, 1708

Cap. 2. Justinianus ab Halloix objectionibus assertus. Illius in Theologicis
disciplinis eruditio contrà vulgarem sententiam demonstratur. Svidæ
textus restitutus, ac reprebensus. Origines jam olim ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72486](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72486)

habuit, qui libellos contra Origenem, ac sectatores ad Principem deferentes Pelagii operam etiam atque etiam rogant. Ille quidem lubenti animo rei manum admovit, nam eo pacto Theodori magni Origenistarum patroni potentiam, atque existimationem, quâ plurimum apud Principem pollebat, deprimendam sperabat. Scribit Liberatus cap. 23. *Igitur Pelagius æmulus existens Theodoro Casarea Cappadociae Episcopo volens ei nocere, ed quoddam esset Origenis defensor, unâ cum Menna Archiepiscopo Constantinopolitano flagitabat à Principe, ut iuberet fieri, quod illi Monachi supplicabant, ut Origenes damnaretur cum ipsis capitulis talia docentibus.* Justinianus Ecclesiasticis causis libenter se se immiscebat, præsertim cum nihil antiquitus haberet, quàm hæresibus eliminatis pacem, ac tranquillitatem Ecclesie donare; undè & plurima ejusdem edicta contra plerosque Hæresiarchas leguntur. Et quidem plûsqûam Laicum deceret, sacris disputationibus vel per multam noctem incumbere; quare haud difficulter Monachorum postulatis Mennæ, ac Pelagii hortatione accedente aures dedit: *Annuuit, inquit Liberatus, Imperator facillimè, gaudens se de talibus causis iudicium ferre. Jubente eo dictata est in Origenem, & in illa capitula anathematis damnatio, quam subscribentes unâ cum Menna Archiepiscopo apud Constantinopolim reperti, deinde directâ est Vigilio Romano Episcopo, Zoilo Alexandrino, Euphemio Antiocheno, & Petro Hierosolymitano: Quibus eam accipientibus, & subscribentibus, Origenes damnatus est mortuus, qui vivens fuerat antè damnatus.* Encyclicam ergo Epistolam scripsit Justinianus ad quinque Orbis Patriarchas, quam Ecclesiasticis annalibus magnus Historicus inseruit anno 538. pag. 281. Illius autem hoc exordium fuit: *Nobis semper studio fuit, atque etiam nunc est, rectam, & irreprehensibilem Christianorum fidem, statumque sanctissimum Dei Catholicæ, & Apostolicæ Ecclesie perturbacionum expertem usquequaque custodiri. Hæc nobis prima, & antiquissima cura est, per quam & nobis in præsentis sæculo imperium à Deo traditum esse, & conservari credimus, & Reipublicæ nostræ inimicos subdi, & in sæculo futuro misericordiam in conspectu bonitatis ejus nos adepturos speramus.* Postea: *Ad nos alatum est nonnullos Dei metum in animo non habentes, nec rectæ doctrinæ discrimen tenentes, quo salvatur quicumque veritatem cognoscit, relictiis divinis scripturis, sanctisque Patribus, quos Catholica Dei Ecclesia Doctores habet, per quos omnis ubique hæresis expulsa est, fides verò Orthodoxa declarata, Origenem, ejusque dogmata Paganorum, & Arianorum, & Manichæorum erroribus asfina assevere, per quæ ille in foveam incidit.* Indè ejusdem errores de mysterio Trinitatis, de animarum præexistentiâ, de animâ Christi, aliisque de rebus refert, ac Sanctorum Patrum testimoniis eosdem impugnat; illorum verò summarium continetur in novem canonibus, quos Epistolæ subiicit, eosque nuper eruditissimis notis illustravit meus Lupus Doctor, ac Professor Lovaniensis in commentariis ad Synodum V. subdit ibidem Imperator: *Hanc Epistolam ad tuam Beatitudinem dedimus, quâ eam hortamur, ut omnium, qui in hac regiâ Urbe nunc degunt, sanctissimorum Episcoporum conventum habeat, ac Deo amabilissimorum præfectorum sanctis, quæ hic sunt, monasteriis, faciatque ut omnes in scriptis præfatum impium, ac Deo repugnantem Origenem, qui & Adamantius, quique Presbyter fuit sanctissimæ Ecclesie Alexandrinæ, & ejus nefarias impiæque dogmata, capitulaque, quæ inferius ponuntur, omnimodis anathematizet. Jubet insuper: Ne aliter ordinentur Episcopi, aut Monasteriorum Hegumeni, nisi prius*

cum aliis omnibus hæreticis, qui de more in libellis anathematizantur (eos ibi recenset) prædictum etiam Origenem, qui Paganorum, Arianorumque insani à laboravit, unâ cum execrabilibus, impiisque ejus dogmatibus anathematizent. Et tandem ait: *Hæc porò eadem scriptissimus non solum ad sanctitatem tuam, sed etiam ad sanctissimum, & beatissimum Papam senioris Romæ, & Patriarcham Vigilium, & ad ceteros omnes sanctissimos Episcopos, & Patriarchas idest Alexandria, Theopoleos, & Hierosolymorum.* Hanc Epistolam mille maledictis excepit recens Origenis advocatus, cujus diceria capite sequenti refellam. Ubi hæc Epistola publicata fuit, atque teste Liberato à Vigilio Papâ, ac cum reliquis Patriarchis etiam à Petro Hierosolymitano subscripta, Origenis nomen novam infamiam subit, eodem inter damnatorum capita relato. De hac Origenis damnatione tunc vivens Facundus Hermianensis lib. 1. ad Justinianum Imperatorem cap. 2. scribit: *Invenit autem desideratam octacionem ex furore quorundam, qui sub nomine Christiano latenter in Ecclesia gentile Origenis dogma sectantur; Et quia per instantiam tuæ religionis ejusdem profani dogmatis iterata damnatio est &c.* Quibus doctissimus Antistes antè etiam Origenem damnatum fuisse declarat.

Hoc pacto Monachi Palæstini ad suos victores reversi Petro Patriarcha adnitente Origenistarum vires fregere expulsis his, qui damnato homini obstinati adhærebant. Hæc quidem accidere Sancto Quiriaco adhuc in antro Sancti Charitonis degente, nam cap. 13. Vitæ ejusdem hæc leguntur: *Quoniam autem quando legum Origenis diligens custos Nonnus turpissimo exitu expulit animam, & fractæ fuerunt omnes eorum vitæ, & cessavit bellum adversus Orthodoxos, & illi inter se invicem prælia cierunt, & pericula, multi venientes in antrum Charitonis divino Quiriaco non parvam exhibebant molestiam ejus silentium, & quietem interturbantes.* Etenim Theodorus, Domitianus, ac reliqui Origenianæ factionis Duces paulò post Origenis damnationem procuratâ à Justiniano trium capitulorum proscriptione in pericula se conjecere, ac gravissimis dissensionibus afflicti sunt, ut suo inferius loco explicabimus. Monachiautem novæ Lauræ, ubi Nonnus, ac Leontius Origenianæ scholæ cathedram exerebant, detestandâ obstinatione damnatæ doctrinæ inhæserunt, donec anno 554. à Laurâ expulsi sanctioris dogmatis cultoribus locum dedere, ut eo anno nobis memorabitur. Hanc celebrem Origenis damnationem ubique à Patriarchis publicatam Baronius anno 538. recenset, sed circa annum 543. ex chronologica dissertatione de Zoili Alexandrini Episcopi initiis contigisse luculenter probatum est.

CAPUT II.

Justinianus ab Halloix obiectiõibus assertus. Illius in Theologicis disciplinis eruditio contra vulgarem sententiam demonstratur. Suidæ textus restitutus, ac reprehensus. Origenes jam olim antè Justiniani tempora ab Ecclesia damnatus, præsertim ab Heraclâ Alexandrino perperam hoc adversario pernegante.

TAm grave vulnus Origenianæ doctrinæ per Epistolam illam inlatum est, ut Sectarii remediis quibusque desperatis ad ultionem animum verterint, quod capite sequenti monstrabitur; neque enim ululus ausus est pro Origene contra Orbis Orthodoxi sententiam stare. At nudiussertius Leodiensis Advocatus

vocatus erupit, qui Justiniani Epistolam centoriâ virgâ percutere haud extimuit, dicens eandem à *Patre mendacii dictatam*: lib. 4. Apol. quæst. 10. pag. 383. usurpasse illum; quæ Ecclesiæ, & Episcoporum sunt propria: pag. 387. addit, subscriperintne Patriarchæ? *incertum est*. Est illi pag. 344. S. 2. *Justinianus Imperator homo rudis, & illiteratus, quamvis famæ eruditionis ambitiosissimus*. Et à pag. 384. pluribus mendacii Epistolam illam refertam esse contendit, notans in eisdem etiam pag. 385. *mendacium mendaciorum*. In primis constat morem fuisse antiquitatis, ut Imperatores contra Hæreticos sacras publicarent. Hinc Synodus VI. act. XVIII. ita Imperatorem Flavianum Constantinum Pognatum allocuta est: *His quæ à nobis gesta sunt, signaculum tribue, vestram inscribito imperialem ratihabitionem, & per edicta divalia, atque per pias constitutiones ex more eorum omnium firmitatem, quatenus nullus his, quæ gesta sunt, aut contradicat, novamque questionem machinetur*. Quantum verò Romanæ Ecclesiæ Justiniani edicta probata fuerint, non uno testimonio demonstratur. Nobilissimum extat act. 4. VI. Synodi, ubi S. Agatho Papa hæc ad Imperatorem scribit: *Præ omnibus emulatores veræ, & Apostolicæ fidei piæ memoriæ Justinianus Augustus, cujus fidei relictio quantum pro sincerâ confessione Deo placuit, tantum Rempublicam Christianam exaltavit. Et utique ab omnibus gentibus ejus religiosa memoria veneratione digna censetur, cujus fidei relictio per augustissima ejus edicta in toto Orbe diffusa laudatur, quorum unum, quod ad Zoilum Alexandrinum Præsulem adversus Acephalorum hæresim missum est &c.* Hæc inter edicta non ultimo loco illud reponitur, quod contra Origenem vulgavit.

Sanctionem illam contra Origenem Mennas, ac Pelagius Apostolicæ Sedis Legatus, qui postea Pontifex fuit, cum aliis doctissimis viris procuderunt; illi enim Justinianum ad eandem scribendam, vulgandamque hortati sunt; quare eâ in re Imperator & Patriarchæ C-P. & Apostolicæ Sedis Legato morem gessit. Vitio vertit Justiniano adversarius, quod usurpavit, quæ Ecclesiæ, & Episcoporum sunt propria. At Vigilus Papa legens edictum Justiniani, quo anno 540. cum Severo, Petro Apameensi, ac Zoarâ etiam Theodosium Alexandrinum damnabat, Imperatoris scriptum non modò laudavit, verum etiam ob id gratias Deo agendas fasus est: *Nos in Domino, inquit, nimium convenit gloriari, quod non imperialem solum, sed Sacerdotalem vobis animum concedere suâ miseratione dignatus est*. Illa edicta adhibitis in consilium doctissimis Episcopis Princeps componebat, undè hæc ad Justinianum scribebat Joannes II. Papa: *Fidelibus populis proposuisti edictum amore fidei pro submovendâ hereticorum intentione secundum Apostolicam doctrinam, & fratrum, & Coepiscoporum nostrorum interveniente consensu*. Plenæ sunt hujusmodi edictis ab Imperatoribus emissis Ecclesiasticæ historiæ. Justinianus, cum Severi, Petri Apameensis, Zoaræ, atque Anthimi causa tractanda esset, non quidem per se, sed in Synodo anno 536. Constantinopoli coactâ eosdem damnandos curavit. Hæretici Mennæ sententiâ damnati sunt mense Majo die 21. sanctio autem adversus eosdem emissâ est à Justiniano VIII. Idus Augusti data ad Mennam Patriarcham, quæ incipit: *Rem non insolitam imperio, & nos facientes ad præsentem venimus legem, &c.* ubi ait hæreticis à Synodo damnatis, *toties imperium ejusdem sententiæ, & ordinationis cum Sacerdotum auctoritate fuit*. At in causâ Origenis nihil diligentiori curâ indagandum erat; res enim nota erat, Origenem scilicet jam olim ab Ecclesiâ fuisse

damnatum. Undè Imperator latam contra Origenem sententiam recenti edicto confirmavit, nec ea, quæ Episcoporum sunt propria, usurpavit, sed Sanctorum Antistitum, quos eâ in Epistolâ laudat, exemplum fecutus Adamantio nigrum theta præfixit.

Quod verò reponit Halloix, incertum esse, an Patriarchæ memoratam Epistolam subscriperint, si phrasi ipsi familiari uti vellemus; mendacium mendaciorum dicendum foret, sed acerbiora dicta procul esse volumus, ac mitissimè semper loqui. Verba Liberati Diaconi reperimus in fine cap. 23. *Jubente eo Justiniano dictata est in Origenem, & in illa capitula anathematis damnatio, quam subscribentes unâ cum Mennâ Archiepiscopo apud Constantinopolim reperti, deinde directâ est Vigilio Romano Episcopo, Zoilo Alexandrino, Eusemio Antiocheno, & Petro Hierosolymitano, quibus eam accipientibus, ac subscribentibus Origenes damnatus est mortuus, qui vivus olim fuerat antè damnatus*. Quo luculento tunc viventis Diaconi testimonio probatur, omnes Patriarchas latam contra Origenem à Justiniano legem subscripsisse, eamque ex consequenti ab universo Orbe receptam, ac miro consensu laudatam. Audio quid dicat pag. 382. *Liberatum contra Origenem ex pravâ informatione secus, quam oportuisset, conscripsisse*. Erras, qui alium errantem facis. Patriarchæ sacras divales ad omnes Metropolitans suæ Diocesis mittebant, quare encyclicas Principis literas Vigilus in Africam ad Reparatam Metropolitam, ac Primatem Carthaginensem misit; undè optimè eandem novit Liberatus ipse Carthaginensis Ecclesiæ Diaconus, atque historicus insignis. Sed age, Liberatus homo Africanus licet tunc superstes nescierit, quid Romæ de Origene à Vigilio decretum fuerit, dabo supparem testem illius ætatis Senatorem nobilissimum, Scriptorem celeberrimum, ac tandem Sanctissimum Monachum, Cassiodorum ex titulis habes, qui lib. de div. lect. cap. 1. de tuo Origene scribit: *Hunc licet tot Patrum impugnet auctoritas, præsentem tamen tempore et a Vigilio Beatissimo Papa denuò constat esse damnatum*. Halloix tamen quæst. 10. S. 19. pag. 363. vociferatur, *falsum esse, quod quidam scriptores jactitarunt, Origenem à Vigilio Papâ fuisse condemnatum*. Aut hic, aut Cassiodorus falsi reus est; at Cassiodorus sub Vigilio vixit, ac disertis verbis testatur, sibi constare Origenem à Vigilio esse damnatum. Hinc in V. Synodo Justinianus cum Origenistarum causa tractanda foret, libellis Monachorum contra Origenem ea, quæ ad Vigilium de illis scripta erant, adjunxit. Horum auctor est Evagrius lib. 4. cap. 38. Ex Vigilii factò, quid post Justiniani Epistolam alii Patriarchæ decreverint, satis liquet, nobis Romani Pontificis sententia indaganda fuit. Certè Eustochius Patriarcha Hieronymitanus Monachos novæ Lauræ, in quæ Origenis dogmata in precio habebantur teste Evagrius laudato, quod etiam capite superiori pluribus ostensum est, expulit, ac extrâ Palæstinam eiecit. Imò Macarius ejusdem decessor antè quintam Synodum depositus fuit, dicebant enim eum Origenis amplecti dogmata, quæ antè Evagrium illius sæculi Scriptorem Tunonenis in Chronico affirmavit. At Monachos Origenistas non antè, sed post Synodum V. expulsos fuisse testatur Cyrillus Scythopolitanus, qui illis eiectis anno 554. statim novam Lauram ingressus fuit, ut tradit in fine libri de Vita Euthymii.

Velicat adversarius Justiniani inscitiam, quod nè

pè homo rudis, & illiteratus ausus sit contra doctissimum Origenem edictum condere. Ex Baronio illa desumpsit, qui ad annum 528. num. 2. de Justiniano hæc scripserat: *Cum ipse homo fuerit penitus illiteratus adeo, ut nec alphabetum aliquando didicisset, cuius rei gratiâ, ut inquit Suidas, dictus est analphabetus.* Quæ cum secundis curis in posteriori editione idem Cardinalis anno eodem Num. 3. correxisset, anno tamen 551. Num. 4. contra Theodorum Cappadocem invehitur, quod Justiniani lateri assistens fecit *analphabetum Imperatorem palliatum semper apparere Theologum, atque de dogmatibus acutissimè disputare, qui nusquam legere scripserit, vel ipsum foris inscriptum sacrorum titulum librorum.* Quæ quidem licet in utraque editione legantur, eadem tamen spongiâ, quâ priora illa ad annum 528. delenda sunt. Sanè plures, nec ignobiles jurisconsulti ex depravato Suidæ codice in eam opinionem descendere, ut putaverint, Justinianum reapse fuisse omnium literarum rudem. Fateor, Suidam editum Mediolani Justinianum exhibere analphabetum; in Codice tamen Vaticano num. 3. pag. 47. habetur pro Justiniano *Iesivus Justinus*, & quidem res à Procopio extrâ dubium ponitur, qui pag. 28. arcanae historiæ de Justino, à quo Justinianus nepos imperium accepit, hæc scribit: *Quod Romanis antè hac non evenit, adeo literarum expertus, & quod dicitur analphabetus.* Undè tradit Procopius ibidem hoc pacto à Justino libellos subscribi solitos. Perpolitæ tabellæ primis quatuor sui nominis literis incisus, eademque tabellâ libello superpositâ calamus atramento imperatoris tinctus Justino in manum tradebatur, quam alii prehensores, & per tabellæ incisuras circumagentes paginas subsignabant. Scribit Procopius hoc à Magistratu, cuius id muneris erat, inventum. Tum temporis etiam Theodorici magnus ille Gothorum Rex omnium literarum planè expertus antè Justinii initia jandiu in Italiâ regnans eodem prorùs modo libellos subscribat. Id testatur antiquissimus Scriptor Anonymus editus ab Henrico Valesio V. C. in calce Ammiani Marcellini: *Igitur, inquit, Rex Theodericus illiteratus erat, & sic obruto sensu, ut in decem annos Regni sui quatuor literas subscriptionis editi sui discere nullatenus potuisset. De quâ re laminam auream fuisse interrasilem fieri quatuor literas Regis habentem, undè ut, si subscribere voluisset, posita laminâ super chartam per eam pennam duceret, & subscriptio ejus tantum videretur.* Mortuus est Theodoricus anno 526. die 2. Septembris, anno verò sequenti etiam Justinus decessit. Ita duo potentissimi, ac felicissimi Principes absque ullo literarum præsidio gentibus jura dabant, qui tamen doctissimorum hominum operâ utebantur, Cassiodorus Theodorico aderat, Justiniano verò ii, qui paulò post sub Justiniano leges in summam redegere. Et quidem Suidam de Justiniano non loqui vel ex contextu colligitur, ille enim hæc in editis codicibus scribit: *Justinianus Romanorum Imperator rectissimè sentiens de religione, fuit autem omnium literarum imperitus, & quod vulgò dicitur analphabetus. Hic & aureum triclinium in Palatio condidit, & Sanctum Paulum, quod est Orphanotrophium. Auxit etiam de Imperatore Justino opinionem &c.* At Procopius in libro primo de ædificiis Justiniani operâ Constantinopoli excitatis ne verbum quidem habet de ædificato ab eodem Imperatore Orphanotrophio. Fuit hoc opus Justinii junioris, qui Justiniano successit, de quo scribit ex Cedreno Georgius Codinus de Originibus C. P. *Orphanotrophium S. Pauli semperternæ memoriæ Imperator Justinus cum Sophiâ uxore*

ædificavit. Theophanes septimo Justinii II. anno, nempe 573. Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli Orphanotrophium ædificatum ponit. Quare Suidas utrumque Justinum confundit, & ex depravatis codicibus uterque Justinus in Justinianum convertitur.

Jam verò Justiniani sapientia nobis demonstranda est, cum præsertim audiam Baronium anno 538. momentem: *Eam itaque constitutionem contra Origenem cum tu legis, non Justiniani legere nescientis lucubrationem existima, sed Memæ, atque Pelagii.* Et sanè quantum in liberalibus artibus idem Princeps profecerit, atque illas exactè calluerit, pluribus ostendit Alemannus vir eruditissimus; meum est, qui sacra tracto, monstrare, quantum ille Theologiæ studiosus fuerit. Antequam imperium caperetur, ob illam assertionem, *Unus è Trinitate passus est*, plures ad Hormisdanum literas dedit, atque eâ de re cum Scythiæ Monachis litigavit, & obortis sub id temporis de gratiâ, & libero arbitrio C. P. controversiis se se immiscuit, ut ex epistolâ Possessoris Episcopi ad Hormisdanum patet, de quibus in Historiâ Pelagianâ lib. 2. cap. 19. pluribus disseruimus. Factus postea Imperator tanto studio rerum divinarum contemplationi vacabat, ut nullam eidem rem præponendam duceret. Audiatur Eustathius in libro de Vitâ Eutychiei apud Surium die 6. Aprilis: *Nostis omnes quot, quot meministis, quam curiosè piæ memoriæ Justinianus in divinarum dogmatum investigatione versaretur, quodque diu, nocteque possibilibus omnibus aliis curis illam unam, & solam nunquam intermitteret, quâ ad disputandum omnes provocabat hereticos, & rationes in medium proferendas, quibus ille valde prævaleret, cum ut plurimum eosdem hereticos probabilibus modò ratiocinationibus, modò demonstrationibus, modò denique sacrarum testimoniis literarum confutaret.* Certè Victor Tunonensis Episcopus unâ cum collegis se cum Justiniano disputasse tradit in Chronico: *Anno 3. Imperatoris ejusdem Muscus, Brumafius, Donatus, & Crylonius Episcopi de Africa, & Victor, ac Theodorus Episcopi similiter ex Aegypto ad urbem v. g. imperiâli præcepto evocantur; Qui dum eidem Justiniano Principi presentes presentem, & postea Eutychieo v. g. Urbis Episcopo altercanti resistunt &c.* Et hic tantæ doctriinæ Princeps tanquam analphabetus traductur? Hinc factum est, ut Arfaces Artabanum hortatus sit ad insidias Justiniano struendas, dum *incestoditas noctes tereret Episcoporum cum senioribus Christianorum oracula studens evolueret.* Sunt verba Procopii lib. 3. de bello Gothico. *Profectò Procopius, Victor, atque Eustathius C. P. Ecclesiæ Presbyter sub Justiniano vixere, ac ea literis mandarunt, quæ suismet oculis, atque auribus usurparunt. Cum Eutychieus Monachus doctissimus Constantinopolim venisset, Memas, inquit Eustathius illum misit ad Imperatorem, apud quem cum de rebus propositis disputaretur, apparuit omni divinâ, humanâque disciplinâ instructissimus: Cap. 18. Adeo ille Theologicis disputationibus oblectabatur. Agapetus Diaconus in Parænetico ad Justinianum, quod exhibet Baronius in Appendice Tomi 7. *Nostri temporibus ostensum est, inquit, prospera vitæ tempus, quod prædixit quidam ex veteribus futurum, cum vel Philosophi v. gnarent, vel Reges philosopharentur; Nam philosophando digni habiti regno estis, & regnando à philosophiâ non deservistis.* Itane, si superis placet, hominem analphabetum inter philosophos connumerasset? Posssevinus in fine Tomi 3. ubi de Bibliothecis Græcis agit, testatur Constantinopoli inter Codices Constantii Bariani fuisse laudatum Agapeti volumen ita inscriptum:*

Agapeti Diaconi magna Ecclesia, & magistri quondam Regis Justiniani Magni ad eundem Justinianum libri, seu sectiones duodecim. Justinianus ergo doctissimo viro Magistro usus est. Scribit Vigilii Papa in Epistola ad Justinianum Augustum data anno 540. *Sapientia vobis singulariter à Deo concessa disponitis.* Indè Ecclesiasticis causis promptius, quam Laicum hominem decebat, se se immiscebat. Rogatus à Pelagio Apocryphario Vigilii, ut in Origenem sententiam ferret, annuit Imperator facillimè, inquit Liberatus cap. 23. *gaudens se de talibus causis iudicium ferre.* Cum verò ex alià parte Theodorus Cappadox tria capitula etiam damnanda esse eidem suggereret, annuit his Princeps, inquit idem Liberatus cap. 24. *& hoc se letus implere promisit, & relinquens operis sui studium unum in damnationem trium capitulorum condidit librum.* Hoc quoque vitio Procopius Justiniano vertit in arcanà Historià pag. 83. quòd Imperii curis posthabitis gauderet animum ad sublimia traducere, Dei naturam curiosius perscrutari. Plures libros de tribus capitulis se scripsisse testatur Justinianus in edicto contra eadem capitula: *Et hac quidem, inquit, sufficiebant super memoratas, & aliis nostris libris insertas probationes, quas protulimus, ostendentes, quòd oportet etiam post mortem hereticos condemnari.* Hinc Sanctus Isidorus, qui proximus Justiniano vixit, eundem insignium Scriptorum catalogo inseruit, ejus libros recensens cap. 12. Meritò ergo Theodatus Gothorum Rex vocabat Justinianum *Sapientissimum* apud Cassiodorum Epistola 22. & in libro Pontificali in Vita Joannis II. scribitur: *Vir religiosus Augustus Justinianus summo amore Christianæ religionis misit fidem suam scriptam chirographo proprio ad Sedem Apostolicam per Episcopos Hypatium, & Demetrium.* Cum Vigilii à Petro Referendario anno 552. pridie Kal. Februarias quoddam chirographum nomine Justiniani accepisset, negavit fuisse à Principe misum, quòd non erat Justiniani ipsius manu scriptum. Reddo Vigilii Papæ verba in Epistola encyclicà: *Quaedam charta nobis allata est, quam à Clementissimo Principe nullo modo credimus destinatam, quia nec fuerat pietatis eius manu subscripta.* Itane proprià manu Epistolam exaravit, qui nec alphabetum aliquando didicisset!

Modò illatæ ab Halloix calumniæ tot mendaciorum, quas laudatæ Epistolæ Justiniani imputat, repellendæ sunt. Summa illius est: Origenem Paganorum doctrinis addictum, atque Arianis ova fovisse, quæ falsa esse Origenis advocatus contendit, & appellat quædam Adamantii testimonia, & magnum Athanasium. Verùm Halloix Æthiopem lavare conatus est. Neque Justinianus solus reprehendus venit, sed doctissimi Romanæ Ecclesiæ Pontifices, ac Doctores, qui Origenem jam olim proscripserant. Sanctus Epiphanius in Epistola ad Joannem Hierosolymitanum: *Videò, inquit, quòd propter hanc causam omnis vestra indignatio concitata sit, quòd dixerim vobis, Arianum Patrem Origenem scilicet, & aliarum hæreseon radicem, & parentem laudare non debetis.* Sanctus Hieronymus ubique Origenem tanquam Arianum Patrem exagitatis legantur ejus apologiæ contra Rufinum, itemque epistolæ ad Avitum. In Epistola ad Pammachium, & Avitum loquens de Patribus Nicænis ait: *Quamquam latenter Origenem fontem Arianum percusserunt, damnantes enim eos, qui filium de Patre negant esse substantià, illum pariter, Arianumque damnaverunt.* Et lib. 2. Apologiæ contra Rufinum: Ergo, ait, *Beati Episcopi Anastasius, & Theophilus, & Venerius, & Chromatius, & omnes rari Orientis, quam Occidentis Ecclesia, quia pari sen-*

tenia, quia pari & spiritu illum Origenem hereticum denunciant &c. Et quidem Sanctus Anastasius Papa in Epistola ad Joannem Hierosolymitanum publicè famà Origenem damnatum testatur; nam arguens Rufinum ob interpretatos Origenis libros ait: *Appyobò, si accusat auctorem, & execrandum factum populis prodit, ut iustis tandem odiis teneatur, quem jamdudum famà constrinxerat.* Porro tantum Hieronymi iudicio detulit Romana Ecclesia, ut Sanctus Gelasius Papa in Synodo hæc statuerit: *Origenis nonnulla opuscula, quæ vir beatissimus Hieronymus non repudiat, legehda suscipimus, reliqua autem omnia cum auctore suo dicimus esse renuenda.* En Pontificio oraculo non libros modò, sed & Personam Origenis esse damnatam. Ibidem verò Synodus Romana reprehendit Eusebium Cæsareensem, quòd in laudibus, atque excusatione Origenis Schismatici unum conscripserit librum. Ad hæc nec verbum repofuit novus Origenis advocatus, sed textum sententiæ planè infringens scribit à Gelasio asseri, Eusebium in excusationem Origenis unum scripsisse librum. Lib. 4. quaest. 1. §. 3. pag. 220. *Schismatici* titulus, quo Origenes infamabatur, calamo hæsit, nam eà turpi notâ clientem totâ causâ cadere animadvertit.

Viventem adhuc Origenem Demetrius Alexandrinæ Urbis Antistes procul à fidelium communione suspensum eiecit. Legendus est Baronius Anno 232. Addit Hieronymus: *In damnationem ejus consensus Urbis Roma.* Respondet Halloix lib. 4. qu. 7. §. 6. pag. 322. Theophilum nullam prioris damnationis mentionem fecisse: *Quod magno, inquit, argumento est, inane eam fuisse, si qua fuit, ac pro nibilo habitam.* Imperitè. Lege cap. 33. de Scriptoribus Illustribus Genaradii: *Theophilus, ait, Alexandrinæ civitatis Episcopus scripsit adversus Origenem unum, & grande volumen, in quo omnia penè ejus dicta, & ipsum pariter damnat. Similiter docens non à se primùm cum sed ab anti quis Patribus, & maxime Heraclâ fuisse, & à Presbyterio eiec-tum, & de Ecclesiâ expulsam, et de civitate fugatum.* Videtne Theophilum peractam abs se Origenis mortui damnationem prioris contra viventem factæ exemplo confirmasse? Ex his collige non rectè à Baronio, & Halloix reprehendi antiquissimum scriptorem vitæ Sancti Pachomii, quòd dixit, Origenem Alexandriâ ab Heraclâ expulsam. Nam & hoc Theophilus Patriarcha Alexandrinus asseruit, & longè antè Sanctus Petrus itidem Alexandriæ Episcopus idem testatus fuerat in mistagogiâ, quam ad martyrium properans scripsit: *Quid porro, inquit, dicam Heraclam, & Demetrium beatos Episcopos? Quales tentationes sustinuerunt ab infano Origene, cum ipse dissidia severet, quæ ad hanc usque diem ei turbas excitaverunt.* Hoc ipsum integrâ Synodus Alexandrina tradit: *Origenes cum cepisset blasphemias bonitatis habere, Heraclas b. m. tum Episcopus ut studiosus veritatis, ac arator, & vinitor Ecclesiastici agri eum è medio pulchra, ac letæ segetis evulsit.* Utrumque testimonium inseritur Epistolæ Justiniani ad Mennam. At Halloix, cui Alexandrinæ Ecclesiæ res longè notiores sunt, quàm ipsismet Alexandrinis Episcopis antè tredecim sæcula viventibus, atque rerum gestarum seriem ex Ecclesiasticis scriiniis depromentibus, scribit lib. 4. q. 8. §. 10. *Origenes à Demetrio Episcopo, qui præcessit Heraclam expulsus fuit, & quidem iniquè, ut probatum est, non autem expulsus fuit ab Heraclâ primario suo discipulo.* Eusebius in Chronico ad Olympiadem 253. anno secundo Heraclæ scribit: *Origenes de Alexandriâ ad Cæsaream Palestinæ transit.* Et biennio post recenset Alexandri Severi interitum. Cur ergo Heraclas Origenem suum olim in

Chri-

Christianæ religionis rudimentis percipiendis magistrum, postea sub Ammonio condiscipulum, ac in catechesi tradendâ adjutorem maximâ dignitate ornatum reliquit? Eusebius quidem causas reticuit, utpotè suo Origeni parum honorificas; imò nec sibi idem constat; nam lib. 6. Hist. Eccl. cap. 26. scribit: *Erat autem annus ille supradicti Imperii decimus, quo Origenes Alexandriâ relicta Casaream migrans Heraclæ munus illic catechizandi tradidit. Paulo post verò Demetrius quoque Alexandrinæ Ecclesiæ moritur.* Ita modò vivente adhuc Demetrio anno 232. modò illo mortuo sub Heraclâ Origenem Alexandriâ profectum narrat. Hoc certum sit, Heraclam Origeni nisi gravi injuriâ lacepsitum aliò abeundi potestatem fecisse. Illud etiam hic minimè prætermittendum est, Imperatores Romanos, quò Orthodoxæ fidei puritatem fervarent, Origenis libros latâ lege interdixisse. Doctem superiùs adductum Sanctum Anastasium Papam hæc scribentem: *Illud quoque quod evenisse gaudeo, tacere non potui, beatissimorum Principum manasse responsa, quibus unusquisque Deo serviens ab Origenis lectione revocetur, damnandumque sententiâ Principum, quem lectio reum profana prodiderit.* Nil igitur novi molitus est Justinianus, cum antè centum, & quinquaginta annos à decessoribus ab Apostolicâ Ecclesiâ ob hoc ipsum laudatis Imperatoribus Origenis libri damnati fuerint, undè rectè Facundus *iteratam* à Justiniano Origeniani dogmatis damnationem dixit.

CAPUT III.

Origenista trium Capitulorum proscriptionem moluntur. Scribit contra eadem edictum Justinianus, & obortis dissidiis Synodum Constantinopolim indicendam curat. Pergit eò Vigilus Papa.

Recens Origenis à Justiniano procurata damnatio ingentium turbarum, ac calamitatum origo fuit, ac veluti funestissimæ tragediæ prologus. Etenim Origenistæ, cum viderent difficile esse scribere contra eum, qui poterat proferbere, Adamantii defensione desperatâ ad ultionem animum dolosè verterunt. Florebat eâ tempestate magnâ apud Principem gratiâ, & auctoritate Theodorus Cæsareæ Cappadocum Metropolitâ cognomento Ascidas *Origenis defensor acerrimus*, inquit Liberatus, Nonni magni Origenistæ satelles, ut nobis superiùs memoratum est. Successerat Sotherico, sed aulæ studiosus procul ab Ecclesiâ sibi demandatâ degebat, ita ut nec unius anni spatio Cæsareæ, ex quo Antistes consecratus fuerat, morari passus sit, ut Vigilus in latâ contra eundem sententiâ illi exprobravit. Erat ex iis, cum quibus Justinianus per multam noctem de sacris rebus disputabat. Cum verò idem teste Liberato *Pelagio amulus* existeret, videbat enim Justinianum plurimùm Pelagio Vigili Legato deferre, egrè tulit, & acerbè hujus, ac Mennæ Constantinopolitani Patriarchæ operâ suum Origenem fuisse à Principe damnatum, sed adulandî gnarus laudabat procuratum ab Imperatore anathema, simulque cogitabat, quonam pacto Pelagio vices redderet, atque insigni aliquo facto damnati Origenis manibus parentaret. Sciebat nihil antiquius esse Justiniano, quàm Acephalos ad Ecclesiæ unionem adducere. Alexandrinæ ea gens nata erat; plurimi enim ab Alexandrino Antistite, quòd Calchedonensem Synodum admiserat, rebellantes, cum sine capite dogmatizarent, Acephali dicebantur. Et hi quidem Severo,

Petro Apamcensi, Anthimo, Theodosio, aliisque Calchedonensis Synodi hostibus à Justiniano damnatis, ne Imperatoris, quem ob studium ergà illud Concilium *Synoditam* vulgò appellabant, iram subirent, nec admittere se, nec ex toto Synodum rejicere publicabant, nonnullis eâ in Synodo peractis offendi, quorum difficultas quousque tolleretur, hæsitare se contestabantur, iudè *Hæsitantes* appellati. Legatur Leontius Libro de Sectis a. 5. Justinianus quidem ad Zoilum recentem Alexandrinorum Episcopum edictum contra Acephalos transmisserat, quod quidem intercidit, sed laudatur à Sancto Agathone Papa, cujus verba superiùs recitavimus. At ea urbs Timothei, ac decessorum pravis doctrinis à multis annis imbuta, quod Liberatus, ac Leontius ostendunt, veterem opinionem difficulter deponebat. Igitur Theodorus adit Justinianum, suadetque vaferimi vir ingenii, Acephalos compendio ad subscribendam Synodum Calchedonensem adduci posse, si tria tantùm, queis illi plurimum offendebantur, corrigat. Nempè si damnetur Theodorus Episcopus Mopsuestiæ Nestorii Magister, cujus laudes habentur in Epistolâ Ibæ Præsulis Edesseni in Synodo Calchedonensi recitatâ. Dein si prohibeantur libri Theodoretî contra XII. capitula Sancti Cyrilli in Ephesinâ Synodo consecrata, quos libros Patres Calchedonenses non condemnarunt contenti dicto contra Nestorium à præsentè Theodoreto anathemate. Tandem si rejiciatur memorati Ibæ Epistola ad Marinum Persam, in quâ laudat Theodorum, Sanctum Cyrillum accusat, ac Ephesinam Synodum latâ citrà examen præcipitis contra Nestorium sententiæ infirmulat. Porro his tribus capitulis proscriptis subitam pollicitus est Acephalorum unionem. Eâ tamen mente hæc Justiniano Theodorus suggerere nonnullis visus est, ut Concilii Calchedonensis correctio strueretur, quod usque ad minimum jota Pelagius cum Occidentali Ecclesiâ factum, tectumque volebat. Facundus Hermianensis, & Liberatus Diaconus, qui tum temporis pro tribus capitulis steterat, *scilicet Acephalum* fuisse Theodorum scribunt, sed hoc nomine omnes capitulorum hostes ab Africanis infamabantur. Theodora Justiniani conjux palam Acephalis studebat, quos Imperator persequatur; fecerintne id ex composito, quò utriusque dogmatis professores meliùs in officio contineret, ac alterutro Principum favente procul à seditionibus illi essent, Evagrius ejus sæculi Scriptor lib. 4. cap. 10. in medio relinquit. Igitur Theodora Augusta id ipsum, quod suaserat Antistes Cæsareensis, Principi inculcat, sed eo consilio pessima mulier facinus moliebatur, ut ubi semel Calchedonensis Concilii correctio in aliquibus fieret, jam universam ejusdem auctoritas collaberetur, ac nullius ponderis evaderet, quòd alicubi errasse monstraretur. *Hæc audiens Imperator*, inquit Liberatus in fine sui Breviarii, *& dolum doloſorum minimè prospiciens suggestionem eorum libenter accepit, & facere promptissimè spondit.* Postea: *Annuît his Princeps, & hoc se latus implere promissit, & relinquens operis sui studium unum in damnationem trium capitulorum condidit librum pro delictis nostris nobis omnibus notissimum.* Hoc edictum contra tria capitula, nempè Theodorum Mopsuestenum, scripta Theodoretî contra Cyrillum, atque Ibæ Epistolam, non extat. Baronius ad annum 546. num. 10. putat, hoc edictum esse illud ipsum, quod olim inscriberetur: *Edictum Piissimi Imperatoris Justiniani fidei confessionem continens, & refutationem hærescon,*